

AIV-Factsheet

Fundamentele Rechten in het Koninkrijk: Eenheid in Bescherming

Op 8 oktober 2018 bespreekt de Tweede Kamer de begroting Koninkrijksrelaties voor 2019. De Adviesraad voor Internationale Vraagstukken (AIV) publiceerde in juli 2018 het advies *Fundamentele Rechten in het Koninkrijk: Eenheid in Bescherming. Theorie en praktijk van territoriale beperkingen bij de ratificatie van mensenrechtenverdragen*. Ten behoeve van de begrotingsbehandeling geeft dit AIV-factsheet een overzicht van de belangrijkste conclusies.

1. Mensenrechtenverdragen die door (en dus voor) het Koninkrijk der Nederlanden zijn ondertekend, gelden in de praktijk alleen in Europees Nederland ...

Het Koninkrijk der Nederlanden sinds 10 oktober 2010 bestaat uit vier landen: Nederland, Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Nederland heeft bovendien drie 'bijzondere gemeenten' in het Caribisch gebied: Bonaire, Sint Eustatius en Saba (BES). Mensenrechtenverdragen die door het Koninkrijk zijn ondertekend horen in alle landen en gebiedsdelen van het Koninkrijk van kracht te zijn.

In de praktijk wordt echter voor Aruba, Curaçao, Sint Maarten en de BES-eilanden een uitzondering gemaakt. Zij moeten vaak eerst nog wetten en regels opstellen om de afspraken in een verdrag uit te kunnen voeren. Dikwijls ontbreekt het aan menskracht, maar ook aan aandacht voor het belang van gelding in het hele Koninkrijk – ook bij de Nederlandse overheid. Medegelding van een mensenrechtenverdrag wordt vervolgens op de lange baan geschoven.

2. ... waardoor binnen het Koninkrijk een tweedeling in mensenrechten dreigt ...

Dit leidt ertoe dat staatsburgers in het Caribische deel van het Koninkrijk minder rechten hebben dan hun Europese medeburgers. Zes belangrijke mensenrechtenverdragen gelden alleen in Europees Nederland waaronder:

- het VN Gehandicaptenverdrag,
- het Europese Verdrag voor het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld,
- aanvullende afspraken bij het Kinderrechtenverdrag om de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie tegen te gaan.

3. ... en de internationale geloofwaardigheid van het Nederlandse mensenrechtenbeleid onder druk komt te staan.

Terwijl de Nederlandse regering stelt dat mensenrechten voor iedereen, altijd en overal moeten gelden, is dat binnen het Koninkrijk zelf niet het geval. Dit ondergraaft de internationale geloofwaardigheid van het Nederlandse mensenrechtenbeleid.

Tijdens het laatste VN-mensenrechtenexamen (*Universal Periodic Review*) van het Koninkrijk in 2017 drongen onder andere Australië, de Russische Federatie en Peru erop aan dat de mensenrechtenverschillen tussen Nederland en het Caribische deel van het Koninkrijk worden opgeheven.

4. Oorzaken

- Volgens de regels van het Koninkrijk (het Statuut) zijn de vier landen zelf verantwoordelijk voor het nemen van maatregelen die nodig zijn voor de uitvoering van een verdrag.
- Maar Aruba, Curaçao en Sint Maarten hebben hiervoor te weinig kennis en menskracht in huis.
- Nederland heeft deze expertise wel maar stelt zich terughoudend op.
- De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van verdragen is versnipperd over de Haagse vakministeries.

- Voor de Caribische gemeenten van Nederland (de BES-eilanden) kiest de regering voor 'legislatieve terughoudendheid': alleen nieuwe regels die geen uitstel dulden worden ingevoerd.

De AIV adviseert het Kabinet:

- Nederland, Aruba, Curaçao en Sint Maarten zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de naleving van de mensenrechten in het gehele Koninkrijk.
- Mensenrechtenverdragen moeten gelden in alle landen van het Koninkrijk. Uitzonderingen kunnen altijd slechts tijdelijk zijn én moeten door de Koninkrijksregering overtuigend worden gerechtvaardigd.
- Caribisch en Europees Nederland maken sinds 10 oktober 2010 onderdeel van hetzelfde staatsbestel. Mensenrechtenverschillen zijn niet gerechtvaardigd en moeten worden beëindigd.
- Voor de uitvoering van ieder (mensenrechten)verdrag wordt een stappenplan voor alle landen van het Koninkrijk opgesteld.
- Als grootse partner binnen het Koninkrijk neemt Nederland hierin het voortouw, in goede samenwerking en op basis van gelijkwaardigheid.
- De coördinerende rol van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voor de uitvoering van (mensenrechten)verdragen moet worden versterkt.
- De Staten-Generaal moeten jaarlijks over de voortgang van de stappenplannen worden geïnformeerd in de toelichting op de begroting Koninkrijksrelaties.
- De kennis van Nederlandse ambtenaren over de structuur van het Koninkrijk en de samenwerking tussen de Koninkrijkslanden moet worden vergroot.

Verder lezen?

- [Advies nr. 107](#): Fundamentele rechten in het Koninkrijk: Eenheid in Bescherming.

Heeft u vragen?

- Neem contact op met de AIV: Robert Dekker, secretaris Commissie Mensenrechten, 06-53 10 44 08 of robert.dekker@minbuza.nl.

Over de AIV

De Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV) is een onafhankelijk adviesorgaan dat de regering en de Staten-Generaal adviseert over het buitenlandse beleid, in het bijzonder met betrekking tot de rechten van de mens, vrede en veiligheid, ontwikkelingssamenwerking en Europese integratie. De adviezen worden op verzoek van de regering of de Staten-Generaal uitgebracht, of op eigen initiatief van de AIV.

<https://aiv-advies.nl/>